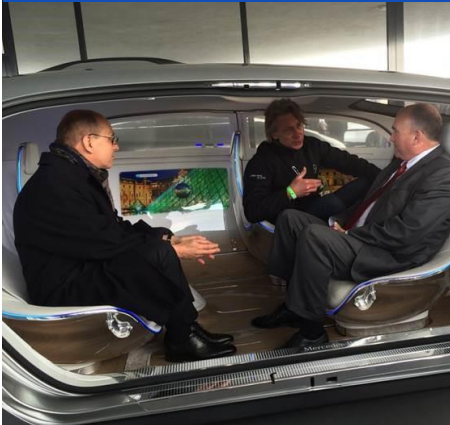

Jaarverslag Internationaal 2016

ITS Team Rijkswaterstaat

Het jaarverslag van ITS team Rijkswaterstaat omvat een overzicht van de voortgang in relevante Europese gremia op het gebied van ITS waar Rijkswaterstaat of haar samenwerkingspartners in participeren.

Inleiding

Beste lezer,

Voor u ligt het eerste 'Jaarverslag Internationaal 2016' van het ITS Team Rijkswaterstaat. Hiermee maken we zichtbaar waar Rijkswaterstaat, Ministerie Infrastructuur & Milieu, RDW en NDW internationaal samen actief zijn in het werkgebied van Intelligent Transport Systems (ITS) voor wegverkeer.

Merendeel van de leden van het ITS team is werkzaam in Europese platforms of internationaal georiënteerde projecten. Daarmee heeft dit team een groot internationaal netwerk wat van belang is voor het op koers blijven gelet op strategie & beleid, standaarden en operatie.

De komst van de zelfrijdende auto en de connected car zal u niet ontgaan zijn. Deze internationale ontwikkelingen zijn van grote invloed op wetgeving, ontwikkeling van nieuwe data standaarden en nieuwe systemen om het verkeer te regelen voor veilig en vlot te laten doorstromen op het netwerk. Dit zijn zaken die het ITS team nauwlettend volgt.

In 2017 zal het ITS team zich richten op de thema's C-ITS & Automated Driving, Standaardisatie en Operatie. Hierbij wordt nauw samengewerkt met het eind 2016 opgerichte Kernteam Internationaal, waar strategie en beleid centraal staat. Het ITS team is hierin vertegenwoordigd.

In het verslag staan de relevante gremia beschreven door de leden die daar een rol in hebben. Deze rol kan variëren van volgend, meewerkend tot sturend.

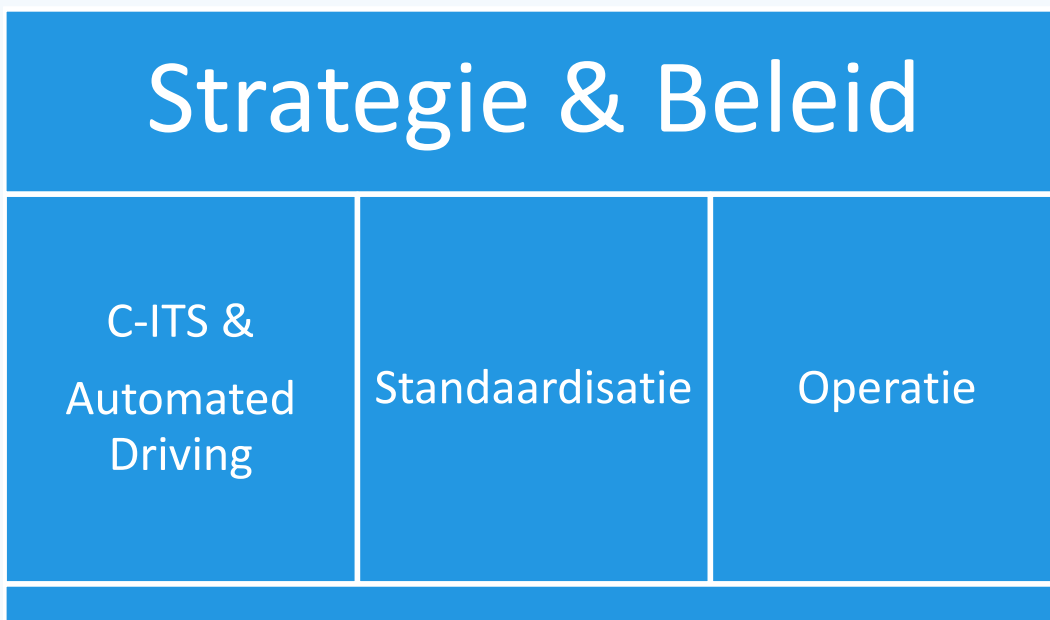
Mocht u nadere toelichting wensen dan zijn wij graag bereid u te helpen.
Louis Hendriks, voorzitter ITS Team RWS

Het ITS team op werkbezoek bij RDW tijdens de themasessie 'toegang tot voertuigdata'

Leeswijzer

Het jaarverslag is opgedeeld in vier delen, zijnde Strategie & Beleid, C-ITS & Automated Driving, Standaardisatie en Operatie. In elk deel zijn de relevante gremia opgenomen. Bijlage 1 omvat een overzicht van alle internationale gremia, opgesteld door Connecting Mobility in samenwerking met RWS. Bijlage 2 omvat een ledenlijst van het ITS team RWS en bijlage 3 omvat een terugblik op de nationale agenda van het ITS team RWS.

Het ITS Team RWS is een samenwerking van de volgende partners:

Rijkswaterstaat
Ministerie van Infrastructuur en M.

Connecting
Mobility

rdw
Nationale Databank
Wegverkeersgegevens

RDW

LANDELIJK
VERKEERS-
MANAGEMENT
BERAAD

Gefaciliteerd door:

Connekt
ITS Netherlands

Strategie & Beleid

EU Voorzitterschap Nederland

In de eerste helft van 2016 was Nederland een half jaar voorzitter van de EU. Een van de thema's van het Nederlandse Voorzitterschap was innovatie. Vanuit het Ministerie I&M is hierbij de ontwikkeling van de connected/zelfrijdende auto centraal gesteld. DGB en RWS hebben hierbij samengewerkt aan de voorbereiding van een informele transportraad op 14 april.

In het kader van het EU-voorzitterschap van Nederland in 2016 is een drietal activiteiten georganiseerd op het gebied van smart mobility. De drie activiteiten worden hieronder beschreven.

Declaration of Amsterdam

Op de informele transportraad zijn door de 28 transportministers afspraken gemaakt over de stappen die nodig zijn voor de ontwikkeling van zelfrijdende technologie in de EU ("Declaration of Amsterdam"). Nederland werkt hierbij samen met de EU-lidstaten, de Europese Commissie en de industrie aan regels en voorschriften om de zelfrijdende voertuigen op de weg mogelijk te maken. Samenwerking is essentieel om wet- en regelgeving voor toelating af te stemmen en om probleemloos een grens te kunnen passeren (interoperabiliteit, met name ook voor C-ITS onderdelen). Ook zijn nadere afspraken nodig over thema's als aansprakelijkheid, beschikbaarheid van data, privacy en security. De Declaration of Amsterdam is op 14 april 2016 tijdens de informele transportraad gepresenteerd en dit strategische visiedocument op Connected en Automated Driving in Europa werd breed onderschreven door de lidstaten, de Europese commissie en de industrie.

Onderdeel van de ontwikkeling van de zelfrijdende auto is de communicatie tussen voertuigen onderling (V2V) en met weginfrastructuur (V2I), ofwel C-ITS. Afspraken hierover moeten klaar zijn voor de introductie van connected voertuigen in 2019. Deze thema's komen terug in het internationale werk van RWS in 2017. Als follow-up van de declaration wordt op 15 februari 2017 een High Level Meeting georganiseerd met de EC. Meer info:

<https://www.eu2016.nl/documenten/publicaties/2016/04/14/declaration-of-amsterdam>

The Experience

De transportministers hebben vervolgens in “The Experience” zelf kennis kunnen maken met momenteel op de markt verkrijgbare zelfrijdende technologie van diverse automerken. Na afloop van de bijeenkomst werden alle aanwezigen in een vloot van deels automatisch rijdende voertuigen vervoerd naar het EYE museum waar de innovation expo 2016 (innovatie estafette) plaatsvond, op deze wijze konden de transportministers automatisch rijden op de openbare weg zelf ervaren.

EU Truck Platooning Challenge

Een week eerder vond de EU Truck Platooning Challenge plaats. Deze was onder andere georganiseerd om te laten zien dat voor succesvolle deployment van het concept truck platooning meer nodig is dan de enabling technology. Alle zes de Europese automobiefabrikanten die vrachtwagens produceren (DAF, Daimler, Iveco, MAN, Scania, Volvo) reden in een platoon van 2 of 3 vrachtwagens van hetzelfde merk van thuishaven tot de Rotterdamse haven waar ze op 6 april 2016 allemaal tegelijk aankwamen. Om deze Challenge te organiseren zijn 19 verschillende ontheffingen in 5 landen nodig geweest met allemaal net iets andere (rand)voorwaarden.

Dat illustreert dat er aan de kant van wet- en regelgeving nog een en ander moet gebeuren om truck platooning in de praktijk te kunnen laten plaatsvinden. Op 7 april 2016, de dag na de landing in Rotterdam, vond er een conferentie plaats over truck platooning in de Amsterdam RAI om met stakeholders over de ervaring en volgende stappen te discussiëren. Alle kennis en ervaring die we hebben opgedaan tijdens de challenge hebben we vastgelegd in het boek “Lessons Learnt” en is tijdens de TEN-T dagen in Rotterdam op 20 juni 2016 aangeboden aan Eurocommissaris voor Transport Violeta Bulc, Vice-president EU-commissie Maroš Šefčovič en Secretaris-Generaal van CEDR Steve Philips.

Het boek bleek erg populair, de eerste druk van 1000 exemplaren was binnen een half jaar op en inmiddels is er een tweede druk beschikbaar, uiteraard kan ook een digitale versie worden gedownload op de EU Truck Platooning website.

Meer informatie over de EU Truck Platooning Challenge:

- <https://www.eutruckplatooning.com/default.aspx>
- <https://www.eutruckplatooning.com/PageByID.aspx?sectionID=131542&contentPageID=529927>
- <https://www.youtube.com/watch?v=G-xOEJb4LEU>
- <https://www.innovatie-estafette.nl/expo-2016>

High Level Meeting Connected and Automated Driving

RWS ondersteunt DGB bij het organiseren van de High Level Meetings als vervolg op de Declaration of Amsterdam. Deze meetings krijgen een structureel karakter en worden wisselend een lidstaat georganiseerd. Het doel van de meetings is om tot afstemming en een samenhangende aanpak te komen op de introductie van C-ITS en zelfrijdende voertuigen.

EU Voorzitterschap Slowakije

In november werd Nederland uitgenodigd om een presentatie geven tijdens de plenary opening session van het congres 'ITS: a tool or a toy?' in Žilina, Slowakije. Dit congres vond plaats in het kader van het EU- voorzitterschap van Slowakije en werd georganiseerd door COST (een Europees samenwerkingsverband op gebied van wetenschap en technologie: www.cost.eu). De bijeenkomst was bestemd voor de onderzoekswereld en richtte zich op de thema's Connected and Automated Driving (CAD), en Mobility as a Service (MaaS). Hoge vertegenwoordigers vanuit Slowakije en sprekers vanuit onder andere Malta (de volgende EU-voorzitter), de Europese Commissie (DG MOVE), ERTICO en POLIS. Anders dan de titel van het congres doet vermoeden, waren alle sprekers het erover eens dat ITS absoluut geen 'toy' is. Wel is meer aandacht nodig voor de gebruikersaspecten (vraaggericht in plaats van technology push) en is samenwerking tussen markt, overheid en onderzoekswereld essentieel.

In de Nederlandse presentatie is verteld over waar wij nu in Nederland staan, hoe wij toewerken naar grootschalige introductie van CAD, en de vele onderzoeksvragen die daarbij spelen, onder andere over de impact in de dagelijkse praktijk (mixed traffic en human factors, connectiviteit, fysieke en digitale infrastructuur, interactie met verkeersmanagement en datastromen). Mijn presentatie is te vinden via www.itstoolortoy.com. Men was onder de indruk van onze voortvarendheid en integrale visie op het onderwerp. Nederland heeft weer een mooi visitekaartje afgegeven, mede dankzij sterke bijdragen door Antoine de Kort, Gert Blom, gemeente Helmond (over hoe een gemeente met ITS omgaat) en Lex Eggink, voorzitter CEN TC278 (over het belang van vroegtijdige standaardisatie).

Betrokken ITS Teamleden: Edwin Nas (MinlenM), Frans op de Beek (RWS), Tom Alkim (RWS), Serge van Dam (RWS), Henk Schuurman (RWS) en Antoine de Kort (RWS)

ITS Committee

Het EC Comité van de lidstaten is ingesteld onder de ITS Richtlijn van 2010 ([link](#)) en adviseert de Commissie over beleid, planning en wetgeving van ITS. Onder het Comité fungeren ook expert groepen van nationale experts die met de EC gedelegeerde wetgeving opstellen. Na de ITS regelgeving C, D, E en B die in vorige jaren is vastgesteld is in 2016 “specificatie” A tot stand gekomen over multimodale reisinformatie, inclusief weg, OV, spoor en luchtvaart. Digitaal beschikbare informatie zal in de toekomst vindbaar moeten zijn via een nationaal toegangspunt en leverbaar volgens Europese standaarden. Het C-ITS platform is ook ingesteld onder het ITS Comité en heeft in Januari 2016 een eerste rapport opgeleverd. Het Comité zelf heeft 3 keer vergaderd. De vergadering in juni in Glasgow was gezamenlijk met de High Level Advisory groep voor ITS, waarin stakeholders verzameld zijn. In de laatste vergadering kwam o.a. de afstemming van de C-ITS initiatieven van de verschillende Brusselse DG's ter tafel, waarbij de nieuwste speler, de telecom gekoppeld aan DG CNECT (de Oettinger Round Table) voor verwarring zorgde bij een aantal lidstaten. De EC werd met klem gevraagd intern beter te coördineren. Betreffende wetgeving kondigde de EC aan hun mandaat uit de bestaande ITS richtlijn na 2017 met 5 jaar te willen verlengen en te beginnen met een nieuw wetsvoorstel wat bredere mogelijkheden biedt en wat 2022 effectief zou moeten zijn. Op 30 november tenslotte is de zogenaamde strategie voor C-ITS door de EC gepubliceerd, die richting moet geven aan de verdere ontwikkeling en planning op dat gebied. In het ITS Committee is ook een expertgroep actief.

Betrokken ITS Teamleden: Jan Willem Tierolf (RWS), Marcel Otto (Connecting Mobility), Tiffany Vlemmings (NDW)

Website: https://ec.europa.eu/transport/themes/its_en

UNECE

Vanuit UNECE worden mondiale voertuigeisen ontwikkeld. Dit gebeurt vanuit diverse verdragen die onder de WP29 zijn opgesteld. Met name gaat het om mondiale typegoedkeuring van componenten en voertuigsystemen en binnenkort ook complete voertuigen (58 Agreement), mondiale APK-eisen (97 Agreement) en technische eisen voor componenten (98 Agreement). Deze laatste is vooral voor harmonisatie met bijvoorbeeld USA die geen typegoedkeuring gebruiken en derhalve niet in het 58 Agreement passen. Sinds enige jaren is er binnen WP29 een informele werkgroep die gericht is op eisen met betrekking tot ITS. Mede op aandringen van Nederland is er sinds eind 2016 een taskforce onder deze werkgroep die zich specifiek richt op eisen met betrekking tot security en draadloze updates. RDW vertegenwoordigt NL in alle UNECE overleggen, en heeft hierover permanent afstemming met IenM en zo nodig andere partijen.

Naast de eisen aan componenten, voertuigen en proces voor typegoedkeuring heeft ITS ook impact op de eisen aan de bestuurder, verkeerstekens/infrastructuur en bijv. het rijbewijs. Deze eisen worden behandeld in de WP1 met het verdrag van Geneve en het Verdrag van Wenen als belangrijkste grondslag. Peter Striekwold vertegenwoordigt de NL delegatie in de WP1, waar voor de discussie over het verdrag van Wenen ook Florent van Gogh en Edwin Nas aanwezig zijn. Onder de WP1 is op verzoek van NL een speciale werkgroep opgericht die zich richt op de benodigde aanpassingen vanuit ITS. Peter Striekwold is vicevoorzitter van deze werkgroep, Florent van Gogh en Edwin Nas zijn deelnemer.

Overkoepelend aan deze WP's is het Inland Transport Committee (ITC). Hier zitten Bob Oudshoorn en Hans Scholten vanuit IenM en is reguliere afstemming met de RDW over de gemeenschappelijke agendapunten. Inhoudelijk wordt hier minder diep op ITS ingegaan, maar dit kan juist het premium zijn om richtingen te kiezen of bij te buigen.

Betrokken ITS Teamleden: Peter Striekwold (RDW)

Website: <https://www.unece.org/trans/main/wp29/introduction.html>

Technical Harmonisation Motor Vehicles (THMV)

De THMV is de raads werkgroep vanuit EU waarin de technische harmonisatie van eisen voor motorvoertuigen plaats vindt (inclusief de eisen aan de processen voor typegoedkeuring). In toenemende mate wordt voor technische eisen verwezen naar UNECE reglementen. Daar waar de EU echter eisen wil stellen die nog niet mondiaal zijn geaccepteerd, worden deze vanuit THMV vastgesteld. Voor ITS speelt momenteel vooral de herziening van de kaderrichtlijn voor personenauto's en lichte bedrijfswagens. Vanuit de Europese Commissie is een concepttekst voor de nieuwe kaderverordening aangeleverd. Dit betreft vooral een verbetering van de oude richtlijn aangevuld met extra eisen voor toezicht om zaken als "dieselgate" te voorkomen. In de concept verordening is nog geen rekening gehouden met nieuwe eisen vanuit ITS ontwikkelingen. Brigide Kirstens (PV Brussel) en Tim Guiting (RDW) vertegenwoordigen Nederland in deze discussies binnen de THMV. De input voor dit overleg wordt vooraf met o.a. IenM en EZ afgestemd.

Betrokken ITS Teamleden: Peter Striekwold (RDW)

Website: https://ec.europa.eu/growth/sectors/automotive/technical-harmonisation/eu_nl

RWS Bureau Brussel

ITS is een horizontaal thema binnen H2020 en een van de prioritaire thema's binnen TEN-T/CEF. Bureau Brussel heeft nauw samengewerkt met diverse RWS projectleiders en een aantal CEF projecten in wording, bijgestaan met basisdocumenten en advies. Daarnaast is de bedrijfsvoering voor deze projecten ingericht. RWS behaalde een 100% score in 2016 met haar CEF voorstellen INTERCOR en COMEX. Tijdens de zomer fungeerde Bureau Brussel als back-up voor het DATEX II project waar vrijwel het gehele consortium met zomervakantie was. Dit viel precies samen met het finaliseren van het Grant Agreement en vormde een goed voorbeeld van de groeiende samenwerking tussen Bureau Brussel en RWS. In 2017 zetten we dit graag voort.

2016 was een succesvol jaar voor ITS. De truck platooning demo onder het NLe voorzitterschap maakte indruk bij de Europese Commissie en Europese en internationale partners. De waardering werd o.a. tot uiting gebracht tijdens de ERTRAC Plenary waar NL/RWS werd overladen met complimenten. Hier is mede de basis gelegd voor het promoten van de BV NL als field operational testland en 'koploper' binnen het C-ITS domein. Ook was RWS prominent aanwezig op de Innovatie Expo in/bij Eye Amsterdam waar tegelijkertijd de Declaration of Amsterdam werd gelanceerd door de transportministers onder leiding van onze eigen Minister. Later in de zomer werd in het Europegebouw tijdens het NL voorzitterschap het NUVit (Networking for Urban Vitality) project gelanceerd onder aanwezigheid van DG RWS, de Europese Commissie en met dagvoorzitter Steve Philips (SG CEDR). Het consortium van de CSA VitalNodes onder H2020 is inmiddels rond en bestaat uit:

- Ruimte Vlaanderen (BE), Travikverket (SE) en RWS (NL);
- Ecorys (NL), Unieresearch (NL) en Rupprecht Consult (DU);
- POLIS, EUROCITIES, TINA Vienna en de EGTC Rhine-Alphine.

Met dit consortium is niet alleen een nieuw groot Europees netwerk aangeboord maar is ook een bereik richting alle urban nodes in de EU inclusief de belangrijke steden met inbegrip (deels) van de multimodale partners van de urban nodes, tot stand gebracht hetgeen vanuit C-ITS oogpunt ook zeker interessant kan zijn.

Betrokken ITS Teamleden: Richard van der Elburg (RWS)

Website: <https://www.rijkswaterstaat.nl/english/about-us/international-cooperation/bureau-brussel.aspx>

HORIZON2020

Programma Comite Transport H2020

Binnen het Programma Comite Transport (H2020) waar Antoine de Kort als NL expert de NL delegatie adviseert en ondersteunt staat alles in het teken van het volgende werkplan binnen de looptijd van H2020. Er zijn ook wat wisselingen van de wacht geweest binnen de Europese Commissie. Zo hebben we afscheid genomen van Liam Breslin die terugkeert naar landbouw waar hij zijn Europese carrière ooit begon. Liam was een zeer gewaardeerde partner voor ons bij DG Research die vrijwel iedere lidstaat heeft bezocht wanneer er weer iets werd gedemonstreerd op het gebied van Automotive. Ook vonden we begin 2016 Liam bereid om als keynote speaker op te treden in Rotterdam op de RWS Internationale Netwerkdag.

Betrokken ITS Teamleden: Antoine de Kort (RWS)

Website: <https://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/>

C-ITS & Automated Driving

Amsterdam Group

De Amsterdam Groep is in 2011 gestart met als doel om de uitrol van C-ITS te bevorderen op corridors en in steden. Hiertoe worden initiatieven afgestemd (met name corridor projecten), worden strategie sessies georganiseerd (o.a. roadmap beyond day one) en worden V2I2V standaardisatie vraagstukken behandeld en ingebracht bij CEN/ETSI/ISO. De groep bestaat uit wegbeheerders (CEDR), Car2Car consortium, ASECAP en Polis. Vanuit strategische advisering RWS was Frans op de Beek tot april dit jaar betrokken, inmiddels nemen Serge van Dam, Antoine de Kort en Henk Schuurman deel aan de overleggen. Serge en Henk zijn tevens vanuit CEDR N7 formeel vertegenwoordigd in de AG.

De AG is in 2016 viermaal bij elkaar gekomen, waarvan ook een gezamenlijke workshop met Codecs (een ondersteunende activiteit van de AG). Het overleg is met name nuttig vanwege het netwerk en de open discussies over C-ITS issues. Met de komst van het C-ITS platform en C-Roads is de RWS inzet wel tot een minimum beperkt.

Betrokken ITS Teamleden: Serge van Dam (RWS), Antoine de Kort (RWS) en Henk Schuurman (RWS)

Website: www.amsterdamgroup.mett.nl

C-ITS Deployment Platform

Het doel van het C-ITS platform is om de grootschalige introductie van connected/coöperatief ITS in de EU te versnellen en om aanbevelingen op te stellen aan de commissie over hoe de interoperabiliteit van de C-ITS over de grenzen heen gewaarborgd moet worden, evenals de meest waarschijnlijke en geschikte implementatiescenario(s). Het publiek-private platform is gestart eind 2014 en bestaat uit ca. 120 experts van lidstaten, regio's, autofabrikanten, wegbeheerders, regio's, serviceproviders, telecombedrijven en Tier 1 leveranciers. Voor RWS en NL is C-ITS van groot belang vanwege de verwachte bijdrage aan doorstroming en veiligheid. Ook de markt werkt hier volop aan. Dit maakt het noodzakelijk dat we de NL inbreng goed afstemmen. De inbreng vanuit NL (RWS, RDW, experts van kennisinstellingen en marktpartijen/ronde tafels, regio) wordt Marcel Otto en Henk Schuurman gecoördineerd i.s.m. de DITCM ronde tafels en wordt gefaciliteerd door Connekt. In januari 2016 heeft het platform de eerste fase afgerond met een rapportage.

(link: <http://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/themes/its/doc/c-its-platform-final-report-january-2016.pdf>)

Het rapport bevat aanbevelingen aan de EC hoe om te gaan met diverse technische, wettelijke, organisatorische, administratieve en bestuurlijke aspecten. Met betrekking tot de implementatiescenario's bevat het rapport een lijst met zogenaamde Day 1/Day 1,5 C-ITS services en hun meest gunstige geografische omgeving (lange afstand corridors, secundaire wegen en de stedelijke omgeving). Vanuit het Car2Car consortium is aangegeven dat nieuwe voertuigen vanaf 2019 uitgerust worden met een communicatieplatform. Een deel van de bestaande voertuigen kunnen "connected" worden via retrofitting.

Het platform is inmiddels met fase 2 gestart, waarbij een aantal cruciale aspecten rond privacy en security nog worden uitgewerkt. Daarnaast wordt in fase 2 o.a. de link tussen C-ITS en automatisch rijden gelegd vanuit de infrastructuur, wordt het concept van coöperatief verkeersmanagement uitgewerkt en hebben onderwerpen als stedelijk C-ITS, verkeersveiligheid en businessmodellen aandacht. Fase 2 wordt in september 2017 afgerond.

(link: http://ec.europa.eu/transport/sites/transport/files/com20160766_en.pdf)

Overige C-ITS acties vanuit het platform: De lidstaten zijn met de EC een delegated act voor C-ITS aan het uitwerken (NL vertegenwoordiger hiervoor is Marcel Otto van Connecting Mobility), de EC heeft in november haar C-ITS Strategie gepubliceerd. Kern van de strategie: hybride communicatiestrategie, borging van interoperabiliteit deployment projecten via nieuw C-Roads platform. Verder loopt er een studie in opdracht van EC over een belangrijk aspect voor C-ITS: de toegang tot voertuigdata. Het rapport wordt begin 2017 opgeleverd.

Betrokken ITS Teamleden: Henk Schuurman (RWS), Marcel Otto (Connecting Mobility), Peter Striekwold (RDW), Serge van Dam (RWS), Chris de Veer (LVMB)

Website:

<http://ec.europa.eu/transparency/regexpert/index.cfm?do=groupDetail.groupDetail&groupID=3188>

CODECS

De activiteiten van de H2020 coordination en support action CODECS (COoperative ITS DEployment Coordination Support) begonnen in mei 2015 en lopen tot mei 2018.

Rijkswaterstaat werkt hierin met de BAST, POLIS en andere internationale partners samen aan de volgende doelstellingen:

- ensuring interoperability of initial C-ITS Deployment,
- developing and aligning C-ITS Deployment road maps
- addressing the chicken-egg-problem by synchronising actions of core C-ITS stakeholders
- coordinating strategy of C-ITS implementation.

De activiteiten zijn voornamelijk bedoeld ter ondersteuning van de Amsterdam Group en het C-ITS platform en de CODECS partners zijn ook vertegenwoordigd in diverse van deze werkgroepen. CODECS is met name bedoeld voor de uitvoerende en organiserende ondersteuning.

Rijkswaterstaat leidt werkpakket 4, Strategy Coordination waarbij een inventarisatie is voltooid van strategische issues die spelen bij deployment van C-ITS. Dit inventarisatierapport is begin 2016 beschikbaar gekomen op <http://www.codecs-project.eu/index.php?id=25>, in januari 2017 verschijnt een update. Binnen werkpakket 4 leidt POLIS het onderdeel Cities Requirements, waarbij inzichtelijk wordt gemaakt hoe steden ondertussen aankijken tegen C-ITS. Eind 2016 verschijnen daarover ook 2 rapporten, te downloaden ook via de bovenstaande site.

Daarnaast heeft Rijkswaterstaat meegewerkt aan deliverable D2.2 die eind 2016 verscheen. Deze deliverable geeft een goed overzicht van de status van alle C-ITS initiatieven en issues rondom C-ITS. Ook te vinden op de genoemde download site. In 2017 verschijnen rapportages vanuit werkpakket 3 over Use Cases.

In het totaal zijn er sinds de start 12 workshops door CODECS georganiseerd met variërende thema's op het gebied van C-ITS met een goede opkomst van diverse stakeholders uit het landschap van C-ITS.

Betrokken ITS Teamleden: Onno Tool (RWS), Fred Verweij (RWS)

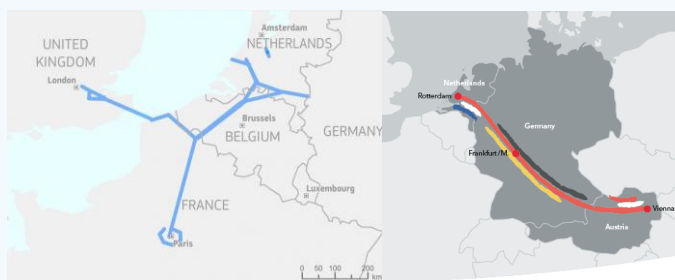
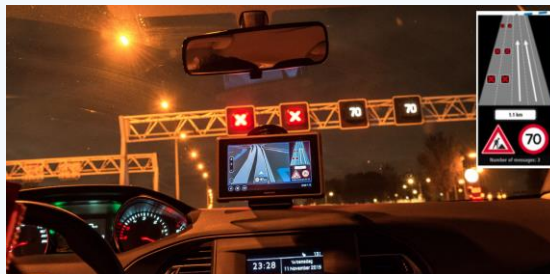
Website: www.codecs-project.eu

C-ITS Corridor NL-D-AT & InterCor

Rijkswaterstaat neemt deel aan twee (pre-)deployment projecten op het gebied van C-ITS: CIC en InterCor. Van het project InterCor is RWS coördinator. In deze projecten wordt internationaal samengewerkt met andere wegbeheerders en lidstaten. In de C-ITS corridor met Duitsland en Oostenrijk en in InterCor met Engeland, Frankrijk en Vlaanderen. De projecten hebben tot doel om de day-one C-ITS services op de Ten-T corridors (gefaseerd) uit te rollen (gepland in 2018). Hiertoe worden er specificaties opgesteld en worden technische tests uitgevoerd van enkele services. Zo heeft RWS op de C-ITS corridor al enkele tests uitgevoerd op de A16 voor de C-ITS service Road Works Warning.

InterCor is met CEF steun in de zomer van 2016 opgestart en zal o.a. gebruik gaan maken van de testopstelling op de A16 en het testbed Brabant en zal ook andere C-ITS services verkennen gericht op logistiek (Rotterdam-Antwerpen) en tunnels (A2). Op het gebied van specificaties wordt samengewerkt met de ronde tafels van DITCM. De evaluatie van InterCor wordt uitgevoerd door TNO. De projecten zijn gelinkt aan het C-ITS Deployment Platform en C-Roads.

Betrokken ITS Teamleden: Henk Schuurman (RWS), Jan Willem Tierolf (RWS), Serge van Dam (RWS). Projectleider RWS CIC: Abraham Bot. Projectleider RWS InterCor: Fred Verweij

Website InterCor: <https://ec.europa.eu/inea/en/connecting-europe-facility/cef-transport/projects-by-country/multi-country/2015-eu-tm-0159-s>

Website C-ITS Corridor: <https://itscorridor.mett.nl/default.aspx>

C-Roads

Na de zomer startten internationale projecten op uit de 2015 CEF call. Bij het C-ITS project INTERCOR waar NL met België, Frankrijk en het VK C-ITS pilotprojecten langs corridors uitrolt voegde de Commissie alsnog de eis toe dat er ook deelgenomen wordt in het C-Roads project, een Europees platform voor de coördinatie van alle C-ITS pilots. In C-Roads werken de lidstaten die C-ITS corridor pilots hebben samen om tot Europese harmonisatie te komen zodat voertuigen met C-ITS in heel Europa kunnen rijden. Waar het C-ITS platform breed naar alle aspecten van C-ITS kijkt en tot aanbevelingen en afspraken komt, realiseert C-Roads interoperabiliteit op de weg door van daaruit de praktijkoplossingen af te stemmen. C-Roads concentreert zich op implementatie van de zogenaamde day-1 en day1,5 services. In C-Roads zijn Oostenrijk, Duitsland, Frankrijk, België (Vlaanderen), Slovenië en de Tsjechische republiek, direct vertegenwoordigd, daarnaast nemen Nederland en het Verenigd Koninkrijk deel via InterCor, waarin al de afstemming tussen NL, BE, FR en VK voorzien was. Nederland is lid van de stuurgroep en neemt deel aan alle werkgroepen.

Betrokken ITS Teamleden: Jan Willem Tierolf (RWS), Fred Verweij (RWS), Antoine de Kort (RWS), Onno Tool (RWS), Henk Taale (RWS), Serge van Dam (RWS) en Henk Schuurman (RWS)

Website www.c-roads.eu

GEAR2030

Afgelopen jaar heb ik mij in het Europese speelveld bezig gehouden met de follow-up van de Declaration of Amsterdam, in bijzonder binnen de trajecten GEAR2030 en STRIA. Binnen GEAR2030, een platform onder leiding van DG GROWTH en opvolger van CARS2020, wordt vooral gekeken naar de concurrentiepositie en de duurzame groei van de automobieliindustrie in de EU bij de invoering van 'highly connected and automated vehicles'. Edwin Nas (DGB), Arjan van Vliet (RDW) en ik participeren in Werkgroep 2 waar aanbevelingen worden gedaan over het op Europees niveau regelen van regelgeving, aansprakelijkheid, ontheffingsprocedures, en coördinatie en financiering van testen. Wij hebben onder andere bereikt dat Edwin Nas rapporteur naar de Europese Commissie voor deze werkgroep Connected and Automated Driving is geworden. Daarnaast hebben wij een aantal voor Nederland belangrijke punten in aanbevelingen aan de EC weten om te zetten voor de korte termijn (upcoming systems towards 2020). Deze aanbevelingen betreffen onder andere de opzet voor Europese building blocks en wederzijdse erkenning in testprocedures, het concretiseren van use cases voor automatisch rijden en het creëren van een mechanisme om leerervaringen uit te wisselen (learning by doing). Komend jaar worden de aanbevelingen geformuleerd voor de langere termijn (tot 2030). Punten die daarin nog de nodige discussie zullen opleveren zijn 'connectivity and automation' en aansprakelijkheid. Wij zien een duidelijke versnelling in de ontwikkeling van automatisch rijden en V2V connectivity en dat deze mogelijke het coöperatieve spoor inhaalt. Voor o.a. het C-ITS Platform wordt daarom van belang te bezien in hoeverre de day 1 en day 1,5 services voorzien in de connectiviteit van automatische voertuigen die wij nodig achten. Hier zit een risico in dat de V2I connectiviteit niet EU-breed en niet vóór 2020 tot stand komt.

Betrokken ITS Teamleden: Antoine de Kort (RWS), Peter Striekwold (RDW), Edwin Nas (DGB)

Website: https://ec.europa.eu/growth/sectors/automotive/policy-strategy_nl

STRIA

HORIZON 2020

STRIA (Strategic Transport Research and Innovation Agenda) is een platform van DG Research dat toewerkt naar een lange termijn onderzoeks- en innovatieagenda die kan bijdragen aan de klimaat- en energiedoelstellingen van de EU voor 2030. STRIA richt zich op alle modaliteiten en formuleert zowel per modaliteit (spoor, luchtvaart, scheepvaart en weg) als voor het geheel aanbevelingen, onder andere op gebied van connected and automated transport (dus breder dan alleen het voertuig; afgekort CAT). De verwachting is dat STRIA de komende jaren gehanteerd gaat worden als het langjarige kader waarbinnen de EC nieuw onderzoek op gebied van CAT zal uitvragen en co-financieren.

In dit gremium vertegenwoordig ik Nederland, samen met Taede Tillema van het KIM. Daarnaast is TNO als lid van ERRAC één van de co-rapporteurs voor het wegendeel van CAT. Ik heb bepleit om STRIA op te bouwen vanuit een duidelijke Europese strategie voor de uitrol van CAT, te weten: verdere ontwikkeling van technologie, regelgeving en organisatie – snelle invoering en adaptatie – EU aantrekkelijk maken als testomgeving voor grote internationale partijen – tools ter ondersteuning van gezamenlijk ‘learning by doing’. Mijn interventie kreeg brede steun en de structuur en inhoud van STRIA zal hierop worden aangepast. De rapportage zal eind dit jaar in concept gereed zijn. Medio februari zullen de aanbevelingen naar verwachting aan de EC worden aangeboden.

Betrokken ITS Teamleden: Antoine de Kort (RWS)

Website: www.ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/news/towards-strategic-transport-research-innovation-agenda-stria

CARTRE

CARTRE

Coordination of Automated Road
Transport Deployment for Europe

In het kader van het Horizon 2020 programma is in oktober 2016 de support action CARTRE (Coordination of Automated Road Transport Deployment for Europe) gestart. Het doel van deze support actie, die een looptijd heeft van twee jaar, is om de ontwikkeling en uitrol van automatisch rijden in Europa te accelereren. Dit wordt deels gedaan door kennis en ervaring van praktijkproeven te coördineren en te delen middels een platform voor het delen en hergebruiken van FOT-data. Het omvangrijke consortium van 36 partners bestaat uit een mix van publieke en private partijen. Ertico en TNO zijn gezamenlijk consortium-trekkers, Ertico voor het organisatorische gedeelte en TNO voor het inhoudelijke gedeelte. RWS is samen met de Universiteit van Leeds verantwoordelijk voor werkpakket 4 (data exchange and common evaluation framework) waarin een platform wordt ontwikkeld om kennis en ervaring uit praktijktesten te delen. Daarnaast staat RWS ook aan de lat om te werken aan de "strategic alignment of national action plans for automated driving". Nederlandse partners naast RWS zijn: RDW, TNO, TomTom, TUE, TUD.

In opdracht van de Europese commissie organiseert CARTRE, samen met een andere support action SCOUT, op 3 en 4 april de "1st European Conference on Connected and Automated Driving", dit wordt de Europese equivalent van het Automated Vehicles Symposium in de VS (<http://www.automatedvehiclessymposium.org>) en de SIP-adus workshop in Japan (<http://en.sip-adus.jp>).

Betrokken ITS Teamleden: Tom Alkim (RWS)

Website: <http://connectedautomateddriving.eu/about-us/cartre/>

Round Table Oettinger

Vanuit de follow up van de declaration of Amsterdam is het nieuwe initiatief van Commissaris Oettinger (DG CONNECT) interessant. Oettinger heeft de telecom en automotive industrie uitgedaagd om samen met een voorstel te komen voor een grootschalige, crossborder test op basis van 5G cellular technologie. Er ligt nu een voorstel op hoofdlijn van de industrie voor het testen van verschillende use cases en diverse communicatietechnologieën. Dit voorstel moet met de Lidstaten nader worden uitgewerkt en financiële dekking moet nog worden gevonden. Ertico trekt dit traject onder de vlag "Alliance C&AD". Nederland is één van de landen die wordt gevraagd als testland. Bij de test voorzien de automotive en telecombedrijven gebruik van een nog te ontwikkelen 5G netwerk. In februari 2017 vindt de volgende ronde tafel plaats. Nederlandse inzet is om deel te nemen als testland. Dit traject biedt o.a. kansen om met de autofabrikanten tot concrete afspraken op EU niveau over data-uitwisseling te komen.

Erratum: In februari 2017 is namens NL het "Concorda" voorstel voor de CEF call ingediend om te testen met 5G op het testbed Brabant.

Betrokken ITS Teamleden: Henk Schuurman (RWS), Arjan van Vliet (RDW), Ronald Adams (RWS)

Website: <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/roundtable-digitising-european-industry-commissioner-oettinger-september-2016>

EU EIP

In het EU EIP platform zijn twee werkgroepen actief die de link maken tussen de reguliere operatie van verkeersmanagement en de ontwikkelingen met betrekking tot C-ITS en Automated Driving: 4.4 en 4.2:

- In de werkgroep EU EIP 4.4 bespreken wegbeheerders welke activiteiten ondernomen kunnen worden om te komen tot een goede implementatie van C-ITS in de reguliere operatie van de wegbeheerder
- In activiteit 4.2 bespreken wegbeheerders welke activiteiten ondernomen kunnen worden om te kijken welke impact automatisch rijden heeft op de rol van de wegbeheerder.

Betrokken ITS Teamleden: Onno Tool (RWS), Tom Alkim (RWS)

Website: www.its-platform.eu

Standaardisatie

DATEX-II (stuurgroep)

Afgelopen jaar was Nederland, Henk Jansma, voorzitter van de Stuurgroep DATEX II zijn tot 15 november, waarna Marjolein Masclee de voorzittershamer weer overnam.

In die periode is door een heel team uit NL het nieuwe programma 2016-2020 van DATEX II opgesteld en verwoord in een call, die deze zomer is goedgekeurd door de EU. De Commissie heeft een handtekening gezet onder DATEX II Grant Agreement, waardoor NL niet alleen als voorzitter, maar ook als coördinator het programma invulling gaat geven. Bij de coördinatie vervult RWS Bureau Brussel ook een belangrijke administratieve, financiële en juridische rol.

Het programma is officieus gestart in januari met een kick-off meeting in Wenen, en vervolgens twee SG-meetings in mei in Kopenhagen en in November in Parijs, waar de voorzittersrol is overgedragen. In september heeft tevens een succesvol DATEX II Userforum plaatsgevonden in Dublin, dat Nederland in nauwe samenwerking heeft georganiseerd met onze Ierse collega's voor de DATEX II -gebruikers.

In zijn rol als DATEX II SG-voorzitter is Henk uitgenodigd door de CEDR-werkgroep N7, nu DATEX II 'gehost' wordt door CEDR. Deze voorlaatste werkgroep-vergadering vond plaats in Athene, alwaar een presentatie is gehouden over DATEX II in het algemeen en het nieuwe programma in het bijzonder. Daarbij aangegeven dat de factor 'urban' een nieuw element vormt in het nieuwe programma, dat verder vooral getuigt van continuïteit.

Op het ITS-Europe congres in Glasgow heeft Henk Jansma namens Marjolein Masclee en Louis Hendriks twee presentaties mogen verzorgen over respectievelijk 'long distance TMP's (URSA MAJOR II) en het PPA-project rond Amsterdam (Arc Atlantique II).

In november is in goed onderling overleg binnen het RWS-VWM/OOW-cluster internationaal besloten tot een herverdeling van internationale dossiers, mede gebaseerd op ieders competenties, expertise, ervaring en affiniteit met de diverse onderwerpen.

Dit heeft dus geleid tot de overdracht van het DATEX II-dossier aan Marjolein Masclee. Na de overdracht van het voorzitter- en coördinatorschap van DATEX II, is hard gewerkt om de interne sturing op orde te krijgen. Dat betekent het afronden van Rules of Procedure, het afronden van een Internal Cooperation Agreement, het inrichten van administratieve processen. Samen met de Europese Commissie is een template voor het Annual Progress Report opgesteld. Doordat het Grant Agreement later is getekend dan voorzien, is in 2016 vertraging opgelopen bij het bereiken van onze milestones. Dat wordt in 2017 ingelopen, zodat eind 2017 alles weer op schema ligt. Hoogtepunten van 2016:

- Administratieve processen op orde
- DATEX II User Forum
- DATEX II versie 3 en DATEX II Exchange versie 1.0

Betrokken ITS Teamleden: Henk Jansma (RWS), Marjolein Masclee (RWS)

Website: <http://www.datex2.eu/>

Europese standaardisatie ITS

Ook in 2016 heeft Lex Eggink als voorzitter leidinggegeven aan Europese Standaardisatie op het gebied van de Intelligente Transport Systemen. Bekende onderwerpen die worden gestandaardiseerd zijn Tolsystemen, Openbaar Vervoer (Public Transport), DATEX II, eCall en Coöperatieve-ITS.

In 2016 is op verzoek van de Europese Commissie gewerkt aan een voorstudie naar benodigde standaarden op het gebied van 'URBAN ITS' en dat heeft geleid tot een lijvig rapport. De commissie stelt dat de grootste problemen ten aanzien van vlotte, veilige en duurzame mobiliteit zich in de stedelijke omgeving manifesteren. In nauwe samenspraak met stedelijke vertegenwoordigers is de top tien benodigde standaarden bepaald. Voor ontwikkeling van deze 10 standaarden zijn projectvoorstellen bij de commissie ingediend en gehonoreerd.

De Europese Standaardisatie commissie CEN/TC 278 en stemt periodiek af met Europese commissie en zusterorganisaties zoals ETSI en de standaardisatie commissies voor voertuigen. Daarnaast werken we nauw samen met onze wereldwijd opererende equivalent ISO TC 204.

In 2016 heeft CEN/TC 278 27 nieuwe standaarden gepubliceerd. En er zijn 25 nieuwe projecten opgestart om standaarden te ontwikkelen. Daarmee is dit een van de meest productieve commissies binnen de Europese standaardisatie commissie CEN.

De Nederlandse 'achterban voor de standaardisatie van ITS' vergadert periodiek in de zogenaamde Normcommissie. In december was de laatste vergadering met een brede deelname zowel vanuit overheid als bedrijfsleven doordat aansluiting is gezocht bij de architectuur/standaardisatie tafel van Connecting Mobility. Deelnemers hebben ambitie uitgesproken om in dit overleg de Nederlandse standaardisatie activiteiten te gaan coördineren.

Tenslotte is deelgenomen aan het congres 'ITS tool or toy' in Zilina in het teken van het voorzitterschap van Slowakije. Daar is in interactieve sessie gepresenteerd en gediscussieerd over hoe vroege betrokkenheid van standaardisatie kan helpen richting te geven aan innovaties. Zie de toelichting bij het EU voorzitterschap.

Hans Nobbe zal in maart 2017 het voorzitterschap overnemen van Lex Eggink waarmee wordt ingezet op het sterker verbinden van de Europese standaardisatie met de Nederlandse initiatieven.

Betrokken ITS Teamleden: Lex Eggink (RWS), Hans Nobbe (RWS)

Website: www.itsstandards.eu

Operatie

CEDR

CEDR N6

CEDR Task N6 heeft zich de afgelopen 3 jaar gericht op Integrated Network Management (INM). Uiteindelijke doel van de kleine (5 leden: Oostenrijk, Denemarken, Zwitserland, Slovenië en Nederland) maar slagvaardige CEDR Task N6 was: komen tot concrete aanbevelingen voor CEDR leden die aan de slag zijn en/of willen gaan met Integrated Networkmanagement. Bijkomend doel vanuit RWS/Nederland was: kennisuitwisseling rond de implementatie van Integrated Networkmanagement. Hierbij gaat het niet alleen om “brengen” maar ook om “halen”.

Brengen kunnen we genoeg want we lopen als Nederland echt nog voorop op een aantal terreinen zoals bijvoorbeeld met Incident Management, Data/NDW, PPA/A58 en Charm/Innovatiecentrale. En ook organisatorisch en programmatisch kunnen we bijvoorbeeld met Connecting Mobility, Ditchm, Smart Mobility en de Verkeersonderneming mooie voorbeelden op tafel leggen. We kunnen echter ook in toenemende mate halen. Dit heeft enerzijds te maken met de voortgang in actieve landen in zoals bijvoorbeeld in onze groep Oostenrijk, Zwitserland en Denemarken. En anderzijds met de steeds zwaardere rol die internationale ontwikkelingen en standaarden (denk aan corridors, coöperatieve systemen en geautomatiseerd rijden) ook voor de Nederlandse ontwikkelingen en projecten gaan betekenen.

Het eindrapport van CEDR N6 is inmiddels besproken in en vastgesteld door de CEDR Executive Board en met een positief advies voorgelegd aan de CEDR Governing Board. In het eindrapport wordt aandacht besteed aan de volgende onderwerpen:

- Een framework en een gezamenlijke (werk)definitie voor Integrated Networkmanagement.
- Een aantal concrete best practices op het terrein van Integrated Networkmanagement. Vanuit Nederland hebben we in dit verband PPA, NDW, de Coöperatieve ITS Corridor en Incident Management ingebracht.
- De resultaten van een CEDR breed onderzoek naar Integrated Networkmanagement en een analyse van de resultaten.
- Een Task Description met daarin een concreet voorstel voor een vervolg op N6.
- Een aantal (zo concreet mogelijke) conclusies en aanbevelingen.

CEDR N7

CEDR richt zich op de ontwikkelingen en innovaties op het gebied van ITS: ITS Action Plan, DATEX-2, C-ITS en Automatisch rijden. Vanuit strategische advisering RWS was Frans op de Beek tot april dit jaar betrokken, inmiddels nemen Serge van Dam, Antoine de Kort en ik deel aan de overleggen. De N7 groep is viermaal bij elkaar gekomen in 2016, waarvan eenmaal in combinatie met CEDR N6 (Operationeel Netwerkmanagement). In November is het final report opgeleverd aan de Government Board van CEDR en zal binnenkort gepubliceerd worden op de CEDR website. In 2017 wordt gestart met een nieuwe groep op het gebied van “Connected and Automated Driving”, een van de prioriteiten van het nieuwe strategische plan van CEDR. Deze groep zal worden voorgezeten door Serge van Dam en Manfred Harrer (Asfinag/Oostenrijk).

CEDR research calls

Vanuit CEDR wordt regelmatig (tweejaarlijks) een call uitgezet voor onderzoek. Voor het onderwerp Traffic Management is Call 2013 formeel gestart in 2014 en eind dit jaar afgerond. In deze call zijn 3 onderwerpen nader onderzocht: proactief incident management (PRIMA), human factors in VM (METHOD) en big data voor VM (UNIETD). De finale rapportages komen binnenkort beschikbaar. Over de resultaten en de betekenis/kansen voor het VM proces wordt begin volgend jaar een sessie georganiseerd binnen RWS (eventueel samen met Vlaanderen).

Voor het thema ITS and Mobility is in 2014 een onderzoeksprogramma gestart (Call 2014). Ik ben vanuit RWS lid van het programmateam. Inmiddels lopen er 3 projecten op het gebied van automatisch rijden (DRAGON), C-ITS (ANACONDA) en Mobility As a Service/MAAS (MAASIFIE). Medio 2016 eindigt dit programma. Call 2016 is inmiddels in voorbereiding.

Betrokken ITS Teamleden: Henk Schuurman (RWS), Ronald Adams (RWS), Serge van Dam (RWS),
Website: www.cedr.fr/home/index.php?id=257

Ertico

Public Authority Platform

Ertico is een het Europese ITS Platform voor publieke, private en wetenschappelijke partijen die zich bezighouden met intelligente transport systemen (ITS). Kijkend naar de organisatie van Ertico kent die twee belangrijke pijlers: enerzijds het centrale Ertico Bureau in Brussel dat zorgt voor de administraties, de coördinatie, het Ertico project- en programmamanagement én voor nauwe contacten met de Europese Commissie en anderzijds de sectorale platforms waarvan het Public Authority Platform er één is.

Via het Public Authority Platform proberen de publieke partners van Ertico elkaar, Ertico én de Europese Commissie zo goed mogelijk op de hoogte te houden van de actuele ontwikkelingen. Dit gebeurt door periodiek bij elkaar te komen én door tussentijds met name vanuit Ertico relevante informatie te verspreiden. De grootste meerwaarde van het Ertico Public Authority Platform ligt dus in de informatie-uitwisseling en in de mogelijkheid om direct informatie uit te wisselen met de Europese Commissie. Deze kracht is tegelijkertijd ook de zwakte want veel lidstaten willen naast informatie ook graag concrete resultaten zien. Of en zo ja hoe daar invulling aan kan worden gegeven is komend jaar een belangrijk onderwerp van gesprek. Daarbij kan het helpen dat zowel de Ertico Supervisory Board als het Ertico Bureau in Brussel een nieuwe leiding hebben gekregen.

TM 2.0

Het Ertico platform Traffic Management 2.0 heeft tot doel om tot nauwe samenwerking tussen serviceproviders en wegbeheerders te komen en daarmee publiek-privaat verkeersmanagement vorm te geven. RWS (serge van dam) is betrokken en heeft zitting in de Steering Board. Namens RWS trekt NDW de werkgroep 'Contractual Schemes and Agreements'.

ITS EU Congressen

Ertico organiseert de jaarlijkse ITS EU Congressen. Onder leiding van Connekt en de gemeente Helmond is een bidbookteam actief op in 2019 het ITS EU Congres naar Nederland te halen.

Betrokken ITS Teamleden: Ronald Adams (RWS), Serge van Dam (RWS)
Website: <http://ertico.com/>

CEF issue Papers

Het Europese CEF programma geeft 26 miljard subsidie voor implementatie van de 9 zogenaamde CEF corridors die de ruggengraat moeten vormen voor de “Single European Transport Area” die in 2030 gerealiseerd moet zijn. Omdat de subsidie hoofdzakelijk naar nationale, unimodale aanlegprojecten gaat, waren er bij EC vraagtekens hoe de Europese aspecten van continue services, multimodaliteit etc. beter gewaarborgd konden worden. In intensief overleg met de Commissie is de afgelopen jaren draagvlak gevonden voor het idee dat het gebruik van de infrastructuur meegenomen moet worden in de CEF aanlegplannen, “services en operations”. De Commissie heeft vervolgens met de coördinatoren van de CEF-corridors 5 zogenaamde issue papers geschreven hoe dit bewerkstelligd moet worden. Vanuit de strategiegroep van EU-EIP zijn de ontwerp teksten voor ITS en deels ook multimodaliteit aangeleverd. De issue papers zijn tijdens de TEN-T dagen in Rotterdam vastgesteld en gepresenteerd

Enabling multi-modality and efficient freight logistics (*Péter Balázs and Karla Peijs*)

Boosting intelligent transport systems (*Pat Cox and Catherine Trautmann*)

Boosting new technologies and innovation (*Catherine Trautmann*)

Efficient ly integrating urban nodes (*Catherine Trautmann and Mathieu Grosch*)

Extending cooperation with third countries (*Paweł Wojciechowski, Laurens-Jan Brinkhorst, Péter Balázs*)

Betrokken ITS Teamleden: Jan Willem Tierolf (RWS)

Website: <https://ec.europa.eu/inea/en/connecting-europe-facility>

EU-EIP

Het European Union ITS platform, EU-EIP, is het EC DG-MOVE koepelproject voor harmonisatie, evaluatie en kennisuitwisseling van de ITS implementatieprojecten in Europa. ITS hier in de brede betekenis van Verkeersmanagement, reisinformatie, logistieke ITS en C-ITS.

Binnen EU-EIP wordt o.a. de praktijk kennis van de Europese wegautoriteiten en – beheerders gebruikt om tot harmonisatie te komen, als aanvulling (en in plaats van) EC wetgeving voor ITS. Een mooi voorbeeld is bijv. de door Nederland (NDW), Duitsland en Oostenrijk ontwikkelde set voor metadata, voor gebruik in de verplichte nationale toegangspunten voor verkeersinformatie. Aan een ITS Manifest gewerkt voor de integratie van ITS in de CEF-corridor werkplannen, die aanvankelijk alleen op aanleg van harde infrastructuur focusten en 90% van de Europese subsidie miljarden opslokten. In breder overleg met de CEF-coördinatoren en de EC zijn hier de zg.5 issue papers voor de CEF uitgekomen voor toevoegen van operations, services en digital economy.

In het kader van het Europese ITS platform, EU-EIP (koepelproject voor harmonisatie, monitoring en evaluatie van ITS deployment) aan een ITS Manifest gewerkt voor de integratie van ITS in de CEF corridor werkplannen, die aanvankelijk alleen op aanleg van harde infrastructuur focusten en 90% van de Europese subsidie miljarden opslokten. In breder overleg met de CEF-coördinatoren en de EC zijn hier de zg.5 issue papers voor de CEF uitgekomen voor toevoegen van operations, services en digital economy.

Betrokken ITS Teamleden: Henk Taale (RWS), Michel Kusters (RWS), Onno Tool (RWS), Tom Alkim (RWS), Louis Hendriks (RWS)

Website: www.its-platform.eu

Implementatie ITS Richtlijn 2010/40/EU

Voor de implementatie van de ITS richtlijn werkt RWS samen met DGB (opdrachtgever), het Nationaal Toegangspunt (voor 2 acties belegd bij NDW/Tiffany Vlemmings) en de Toezichthouder (RDW, Martine van Heijnsbergen).

1. Resultaten 2016 Besproken onderwerpen, geboekte resultaten afgelopen jaar

- Verklaring van conformiteit is voor actie C (verkeersveiligheidsberichten) ondertekend door Karin Visser als proceseigenaar Verkeer- en Watermanagement.
- Verklaring van conformiteit is voor actie E (vrachtwagentruckparkeerplaatsen) ondertekend door Theo van de Gazelle als proceseigenaar Omgeving en Assetmanagement.

Deze verklaringen geven aan welke data/informatie wordt verzameld, voor welke wegen, met welke kwaliteit en hoe het updateproces is geregeld. Deze verklaringen zijn ingeleverd bij de toezichthouder RDW.

- Voor Actie A Multimodale reisinformatie heeft Jan Willem Tierolf in samenwerking met Michiel Beck van DGB gezorgd voor de Nederlandse inbreng voor de vormgeving van deze actie. Afgelopen jaar in de EC expert Groep verder gewerkt aan ITS specificatie A, multimodale reisinformatie en reisplanners. Deze gedelegeerde regelgeving is de laatste van de 6 prioritaire acties die de Commissie onder de ITS richtlijn zou vaststellen (# F, regelgeving voor dynamische truck parking reserveringen is bevroren wegens disproportionaliteit). Specificatie A dekt een zeer breed gebied af van reisinformatie, inclusief OV, spoor, luchtvaart, t/m taxistandplaatsen en fietsverhuurplaatsen toe. Vaststelling is eind 2016 gepland. Invoerttermijnen lopen van 2019 tot 2023.
- Voor actie B Actuele verkeersinformatie heeft MAPtm in overleg met NDW en RWS CIV een overzicht gemaakt van de bronnen van verkeersinformatiegegevens (statische en dynamische weggegevens) in Nederland en in hoeverre er feedbackloops zijn georganiseerd.
- Voor actie C is een ronde langs een aantal providers gemaakt om te horen in hoeverre de verkeersveiligheidsinformatieberichten van RWS worden gebruikt door de providers en welke kwaliteitsverbeteringen er mogelijk zijn zodat de providers een betere service kunnen aanbieden aan de weggebruiker. Tevens is een ronde gemaakt langs de verkeerscentrales om het proces van het doorgeven van de verkeersveiligheidsberichten te verbeteren.
- Voor actie C is er verder gewerkt om de incident meldingen die bij private alarmcentrales binnenkomen om die te koppelen aan de verkeerscentrales van RWS zodat sneller het Incident Management proces kan opgestart worden met betere informatie. Er zijn grote stappen gezet richting realisatie van het beter informeren in de keten van afhandeling van incidenten. De resultaten hiervan zijn nog niet direct zichtbaar, maar worden de komende tijd gefaseerd zichtbaar, wat resulteert in betere informatie voor verkeersmanagement en veiligheid van betrokkenen en weggebruikers.
- Voor actie D: e-Call: Ter voorbereiding op de verplichte invoering van eCall voor vrachtwagens wordt met transportbedrijven en een private alarmcentrale de eCall keten gerealiseerd. Bij een incident zijn locatie, vrachtwagen en lading direct bekend bij de hulpdiensten. Dit is onderdeel van het Europese I-Heero project. De resultaten worden in C en standaard vastgelegd.

- Voor actie E: vrachtwagenparkeerplaatsen is de jaarlijkse update van de gegevens uitgevoerd.
 - Voor actie C en E is een evaluatie uitgevoerd door Twijnstra en Gudde. Vragen die in deze evaluatie centraal stonden zijn: hoe heeft de implementatie van actie C en E plaatsgevonden en in hoeverre heeft het leveren van “input en output” volgens betrokkenen geresulteerd in het bereiken van het gewenste doel (outcome) in Nederland?
2. *Input vanuit/voor Nederland*
- Input vanuit Nederland voor de ITS Directive wordt o.a. verzorgd door Michiel Beck, Jan Willem Tierolf, Jan van Hattem en Tiffany Vlemmings.
3. *Vooruitblik 2017*
- Implementatie actie A Multimodale reisinformatie, m.n. taak van DGB, provincies en gemeenten, personenvervoerbedrijven
 - Implementatie actie B Actuele verkeersinformatiegegevens, m.n. taak van DGB, RWS-CIV en NDW.
 - Actie C: Automatische koppeling vervolmaken intern RWS met alarmcentrales, verbeteren van de kwaliteit van verkeersveiligheidsberichten
 - Actie D: proef met e-call voor vrachtwagens en planning van politie is om e-call oproepen te kunnen ontvangen bij 112 per 1 oktober 2017.
 - Actie E: update van de gegevens per juli 2017, betrokkenen RWS Oost-Nederland, namens de RWS regio's en NDW.

Betrokken ITS Teamleden: Tiffany Vlemmings (NDW), Jan Willem Tierolf (RWS), Henk Jan Kwakernaat (RWS), Louis Hendriks (RWS), Aad de Hoog (RWS) en Erna Schol (RWS)

Website: http://ec.europa.eu/transport/themes/its/road/action_plan_en

Figuur: Conform de ITS Directive dienen de EU-lidstaten geregeld verslag te doen aan de Europese Commissie over de stand van zaken

PPA Internationaal

Praktijkproef Amsterdam

PPA heeft de afgelopen jaren niet alleen nationaal maar ook internationaal aan de weg getimmerd. Het is goed om te zien dat de internationale vertaling van PPA net als in Nederland ook in het buitenland een samenspel is van publieke, private en wetenschappelijk partijen. Mooie voorbeelden hiervan zijn:

- Samenwerking met China/Beijing: onder de paraplu van het MOU dat het Ministerie van I&M heeft met het Chinese Ministry of Transport werken PPA, de TU-Delft, TNO en Technolution (en eerder ook ARS en RHKDHV) samen om als Nederland BV voordeel te halen uit deze samenwerking.
- Samenwerking met de VS: dit loopt via het TRB Freeway Operations Committee waarin informatie wordt uitgewisseld over vergelijkbare ontwikkelingen waarbij met name de pilot in New York City en de ontwikkelingen in de VS op het terrein van geautomatiseerd rijden ook voor PPA zeer belangrijk zijn.
- Link met Australië: deze lijn is met name gelegd via de TU-Delft en heeft ertoe geleid dat de lessen die we vanuit PPA in Nederland hebben geleerd ook in Australië in de praktijk worden gebracht. En wel op een manier waar we ook in Nederland weer ons voordeel mee kunnen doen.
- Relatie met Brussel: via Inrix (mooi voorbeeld van publiek private samenwerking) is PPA in contact gebracht met wethouder Ampe van Brussel die zeer veel belangstelling heeft om niet alleen van PPA maar breder vanuit Nederland te leren hoe ook in Brussel de groeiende mobiliteitsproblemen kunnen worden aangepakt.

Betrokken ITS Teamleden: Ronald Adams (RWS)

Website: <http://www.praktijkproefamsterdam.nl/default.aspx>

URSA MAJOR

Ursa Major is een corridor van Rotterdam naar Rome, door Duitsland en Zwitserland. De corridor is vooral gericht op het faciliteren van vrachtverkeer over lange afstanden.

Verkeersmanagementplannen (TMPs) vormen een belangrijk instrument in de corridor. Daarom hebben we een inventarisatie gemaakt van TMPs voor omleidingen, voor extreem weer (bijv. harde wind bij bruggen in NL en sneeuwval in de bergen), voor vrachtverkeer rondom steden en logistieke centra en voor “HGV storage” (tijdelijk parkeren van vrachtwagens wegens een blokkade). Aan de hand van die inventarisatie kan gezien worden waar nog TMPs ontbreken en waar we ‘rerouting-TMP’s’ kunnen maken over echt lange afstanden. Op die manier geeft je het vrachtverkeer meer keuzemogelijkheden voor de beste route. Een van de stuurgroep vergaderingen vond plaats in Zwitserland, vlakbij de Gotthardtunnel. We hebben een bezoek gebracht aan het “Schwerverkehrszentrum” aldaar. Al het vrachtverkeer dat door de tunnel gaat, gaat eerst naar het Schwerverkehrszentrum voor een controle. Dit ter verhoging van de veiligheid in de tunnel. De Gotthardtunnel gaat binnenkort 2 jaar dicht voor onderhoud, dus is dit jaar hard gewerkt aan een rerouting TMP.

Eind september hebben we binnen ons team internationaal besloten tot een herverdeling van de dossiers. Dat betekent o.a. dat Ursa Major nu door Henk Jansma gedaan wordt.

Betrokken ITS Teamleden: Henk Jansma (RWS)

Website: <https://ursamajor.its-platform.eu/>

TEN-T

TEN-T Days 2016 Rotterdam

Een ander groot succes om op terug te kijken waren de TEN-T Days die dit jaar in de Van Nelle Fabriek in Rotterdam werden georganiseerd. RWS was zeer actief en prominent aanwezig op de NL stand en in diverse sessies georganiseerd door de Europese Commissie ook op het gebied van ITS. Zowel de Minister als Commissaris Bulc, die de NL stand bezocht en het fraaie Truck Platooning demo boek kreeg uitgereikt van Dirk Jan de Bruijn, waren uitermate te spreken over de organisatie als zodanig. Frans op de Beek maakte dankbaar gebruik van het grote aanwezige internationale netwerk door aansluitend in Rotterdam zijn afscheidssymposium in te plannen. Tijdens de TEN-T Days is afgesproken dat er in 2017 een innovatie conferentie zal worden georganiseerd in Nederland. Dit is onlangs reeds gemeld in het ITS team. De EC voert een midterm evaluation naar het CEF uit. Stakeholders kunnen hieraan deelnemen. De evaluatie wordt eind 2017 opgeleverd en aan het EP gezonden. De meeste lidstaten zullen niet formeel deelnemen aan de evaluatie.

Connectivity Platform

Op 25 november heeft in Peking het connectivity platform plaatsgevonden vanuit het TEN-T programma, het overleg tussen het Chinese ministerie van transport en DGMOVE. Ditmaal waren ook alle EU lidstaten aanwezig. Van beide zijdes werden presentaties gegeven over infrastructuur projecten. Vooralsnog is niet de verwachting dat via dit platform snel zaken gedaan zal worden. Dat zal eerder op bilaterale basis gebeuren. Het platform zal in 2017 nogmaals twee keer bij elkaar komen. De EC zal begin januari terugkoppelen.

Ik besluit deze bijdrage met te melden dat op de laatste TEN-T corridorfora bijeenkomsten in december door de CEF corridor coördinatoren is aangekondigd dat er in 2017 minder fora zullen worden georganiseerd en meer werkgroep bijeenkomsten, iets dat is toe te juichen omdat er zodoende meer interactie tussen stakeholders mogelijk zal zijn.

Betrokken ITS Teamleden: Richard van der Elburg (RWS)

Website: http://ec.europa.eu/transport/themes/infrastructure/ten-t-guidelines/corridors_en

TISA

TISA richt zich op onderwerpen die relevant zijn voor RWS en NDW, zoals TIPEX. TIPEX is het format dat door serviceproviders wordt gebruikt voor de uitwisseling van verkeersinformatie. TIPEX kent een relatie met de standaard DATEX-II, die in Nederland wordt gebruikt en is dus cruciaal om daarbij aangehaakt te zijn.

Daarnaast is TISA een belangrijk verband voor marktpartijen voor de relatie tussen markt-overheid. Zo is afgelopen jaar de harmonisatie van de toegangspunten van de ITS acties baan bod gekomen, maar ook datakwaliteit staat hoog op de agenda. Daarmee worden de belangen van de serviceproviders richting de overheid behartigt op tactisch en operationeel niveau. Op verzoek van TISA sluit vanaf 2017 Rijkswaterstaat aan.

Betrokken ITS Teamleden: Serge van Dam (RWS)

Website: <http://www.tisa.org/>

Arc Atlantique

Arc Atlantique is de corridor van Ierland naar zuid Spanje door UK, NL, B en FR. Dit is de drukste corridor in Europa met veel knelpunten nabij de grote steden. Arc Atlantique project fase II loopt tot eind 2017 met een investering van €111 miljoen aan ITS projecten en wordt geleid door UK. De implementaties van een veelvoud aan projecten zijn gericht op het verbeteren van actuele reis- en verkeersinformatie, verkeersmanagement systemen en cross border management plans. In fase I en II is het PPA-project opgevoerd als NL bijdrage aan deze corridor.

In het kader van CEF is een voorstel ingediend voor ArcAtlantique fase III.

In 2016 is het lidmaatschap van de stuurgroep AA II overgegaan van Louis Hendriks naar Henk Jansma.

Betrokken ITS teamleden: Henk Jansma (RWS)

Website: <https://arcatlantique.its-platform.eu/>

Aansluitende RWS diensten

GPO

Richard Wit is als adviseur Dynamisch Verkeers Management (DVM) van Rijkswaterstaat dienst Grote Projecten en Onderhoud (GPO) aangesloten bij het ITS-Team om de ontwikkelingen te volgen, te beoordelen op mogelijke gevolgen voor de dienst en waar relevant te delen. Ontwikkelingen komen van diverse kanten. Niet alleen vanuit de auto-industrie, de transportsector en de telecom-industrie maar ook uit de wetenschap en de overheid. Het hele speelveld is ook steeds internationaler geworden en de EU heeft meer invloed gekregen.

Het ITS team brengt al deze facetten bij elkaar. Uniek aan het ITS Team is dat het gezamenlijke netwerk van de deelnemers zo divers en zo veel omvattend is. In 2016 is een aantal keren gebruik gemaakt van dit netwerk om enkele onderwerpen verder uit te diepen. Om in 2017 GPO nog beter en breder te kunnen informeren is contact gezocht met een aantal ITS-geïnteresseerde collegae bij GPO, die binnenkort met elkaar gaan bepalen hoe GPO effectiever en efficiënter geïnformeerd kan worden omtrent ITS-ontwikkelingen.

De afdeling Installaties en Bediening is vooral betrokken bij grote aanleg- en onderhoudsprojecten, waar de adviseurs erop toe zien dat het dynamisch deel op orde is: datgene wat nodig is om te bewegen en laten bewegen. Bediening en Besturing van installaties speelt daarbij een belangrijke rol. Het aandachtsgebied bestaat uit Dynamisch Verkeers Management, Verkeerscentrales en Tunnelbediening.

Juist de technologie ontwikkelingen op het gebied van ITS en Smart Mobility zijn van invloed op de toekomst van DVM. Door deelname aan het ITS Team is GPO beter in staat om tijdig te anticiperen op het transitieproces zoals in het programma Connecting Mobility is geschetst. Zo moet bijvoorbeeld in een DBFM-project goed nagedacht worden over het DVM-apparaat dat geplaatst dient te worden en voor hoe lang. Omdat wegverbreding of vernieuwing niet altijd mogelijk of gewenst is, wordt er meer en meer gebruikt gemaakt van andere manieren om verkeersproblematiek op te lossen. Daarvoor is er het Programma Beter Benutten.

Tenslotte is sinds de oprichting van het programma Smart Mobility GPO deelnemer aan de door dit programma georganiseerde bijeenkomsten. Smart Mobility is ook regelmatig aanwezig bij ITS Team bijeenkomsten waardoor alle spelers goed geïnformeerd zijn en tijdig de juiste keuzes en beslissingen gemaakt kunnen worden.

CIV

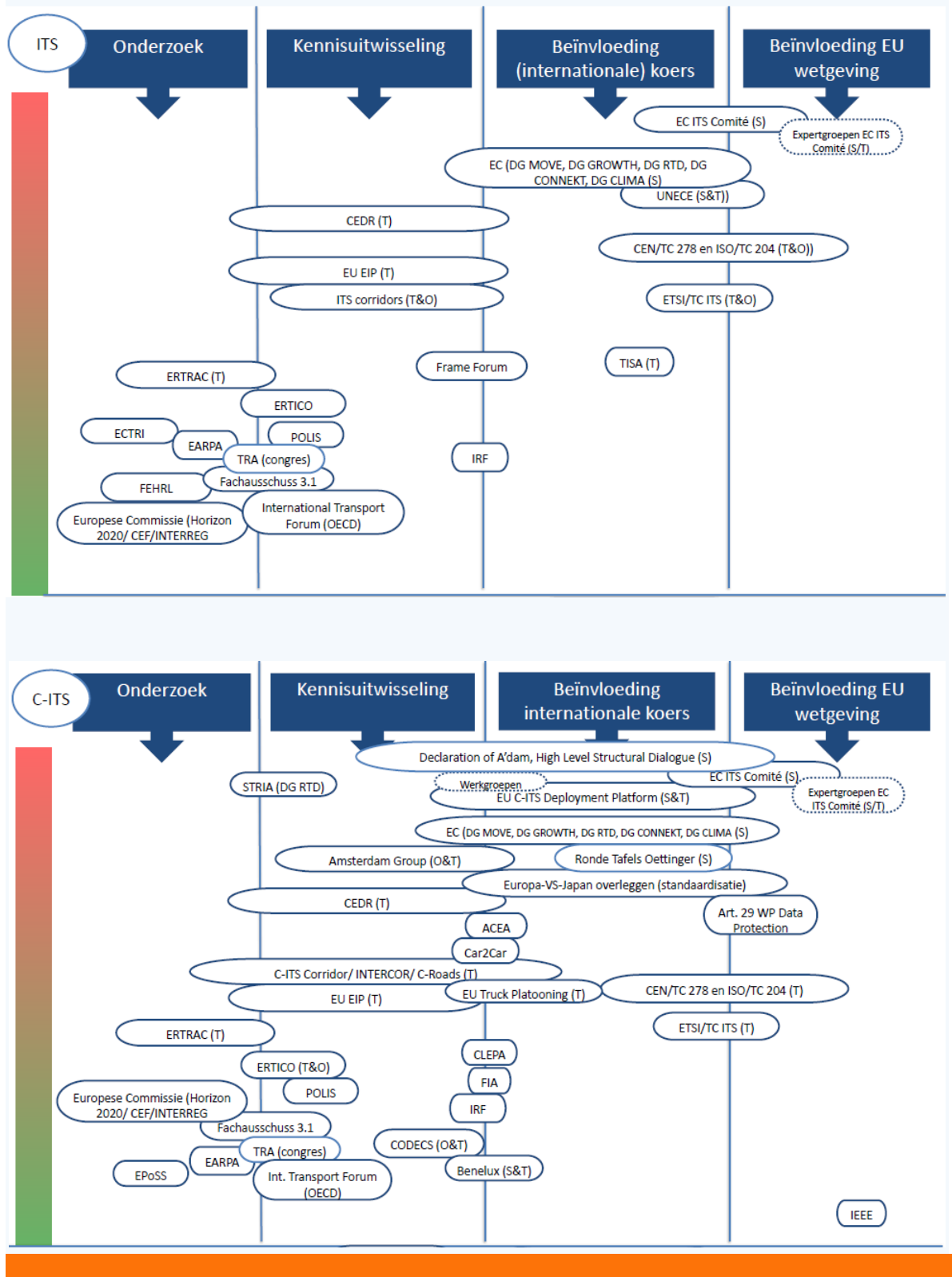
De dienst CIV is in 2016 niet actief geweest in internationale gremia. Wel is geconstateerd dat de CIV op dit vlak beperkte capaciteit in zet maar ook heeft, en dus wel meer wil maar niet altijd kan doen. Aanvragen en suggesties worden in binnen de dienst afgestemd voor maximale effectiviteit. In deze lijn zijn er twee ontwikkelingen voor 2017 te noemen:

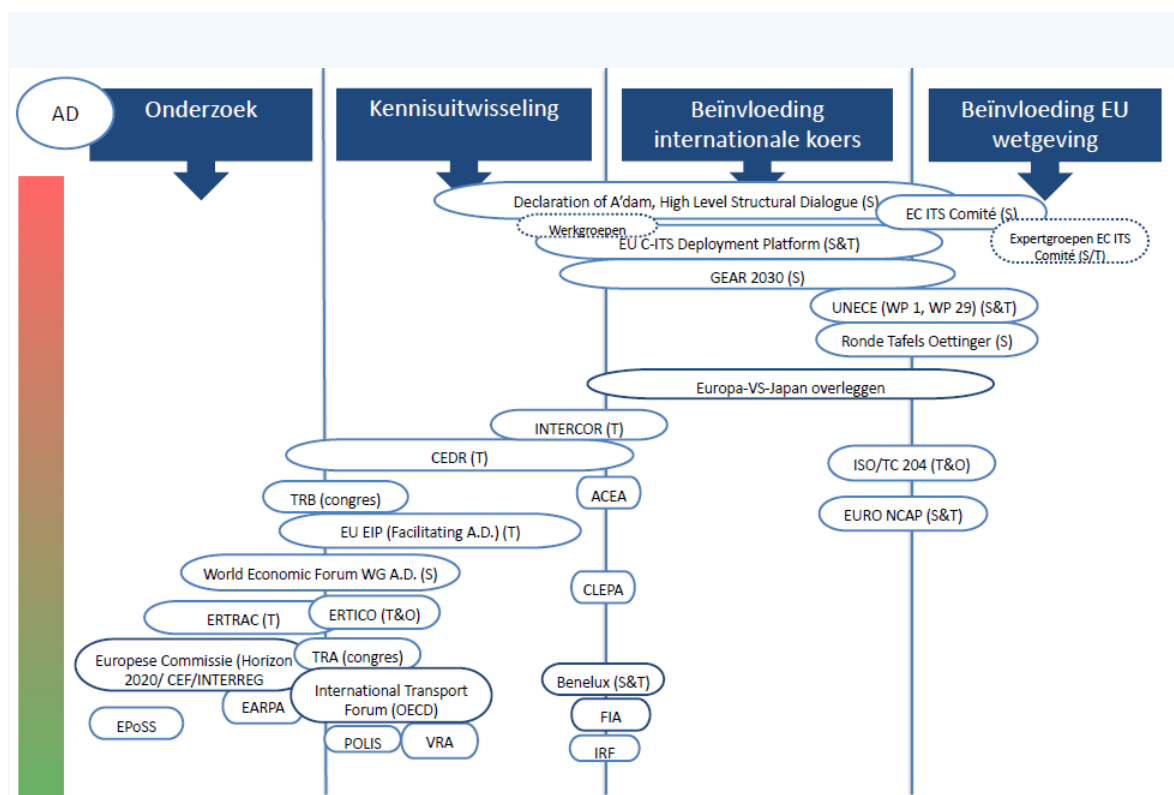
- Vincent Buller gaat mogelijk deelnemen aan FRAME NEXT, een doorontwikkeling van de FRAME architectuur.
- De CIV gaat (een deel van) de rol van Lex Eggink overnemen in het kader van CEN TC278, in de persoon van Hans Nobbe.

Betrokken ITS teamleden: Richard Wit (GPO), Vincent Buller (CIV) en Aad de Hoog (CIV)

Website: www.rijkswaterstaat.nl

Bijlage 1: Overzicht internationale gremia ITS

Bijlage 2: Samenstelling ITS RWS Team

Per december 2016

Aad de Hoog (CIV)
Albert Mulder (RDW)
Antoine de Kort (VWM)
Chris de Veer (LVMB)
Dick Ottevanger (VWM)
Erna Schol (WVL)
Hans Nobbe (CIV)
Henk Schuurman (WVL)
Jan Willem Tierolf (WVL)
Lex Eggink (VWM)
Louis Hendriks (voorzitter, VWM)
Marcel Otto (Connecting Mobility)
Melanie Meijer (RDW)
Nick Juffermans (secretaris, Connekt)
Onno Tool (WVL)
Richard van der Elburg (WVL)
Richard Wit (GPO)
Ronald Adams (WVL)
Serge van Dam (WVL)
Tiffany Vlemmings (NDW)
Tom Alkim (WVL)
Vincent Buller (CIV)
Edwin Nas (DGB)
Henk Jansma (VWM)
Kai Feldkamp (CIV)
Marjolein Masclee (VWM)

Bijlage 3: Highlights ITS Team RWS 2016

In zeven bijeenkomsten heeft het ITS RWS team een vastgestelde agenda behandeld, bestaande uit terugkoppeling van relevante (inter)nationale ontwikkelingen op het gebied van Smart Mobility en een update van de voortgang op Europese platforms. Daarnaast zijn er twee themasessies georganiseerd, eentje gericht op internationale platforms en de ander gericht op voertuigdata.

Inventarisatie internationaal overzicht

In juni vonden twee bijeenkomsten plaats in het kader van de special Internationaal. Het doel van de special was om met elkaar te komen tot een gezamenlijk beeld voor het uitdragen van Nederlandse expertise en ophalen van relevante informatie in Europees werkveld. Dit heeft geresulteerd in een completer beeld in het kennisveldoverzicht verkeersmanagement en het internationale gremia overzicht van Connecting Mobility. Deze sessies vormden tevens de aanleiding voor het opstellen van dit jaarverslag.

Op bezoek bij: RDW, voertuigdata

Het ITS team RWS werkt nauw samen met de RDW en in dat kader werd een special georganiseerd omtrent het gezamenlijke thema 'voertuigdata'. Op uitnodiging van samenwerkingspartner RDW kregen de leden in zowel een presentatie als demo te zien welke data RDW uit de voertuigen haalt. Als aanvulling zijn ook de ontwikkelingen omtrent Beter Benutten Talking Traffic besproken. De leden hebben meer inzicht gekregen om welke data het precies gaat en hebben de oproep om deze ontwikkeling en security/privacy eisen af te stemmen meegenomen naar het internationale netwerk.

Meeveranderende organisatie

Het ITS team RWS blijft meebewegen met de ontwikkelingen. Daarom is in 2016 afscheid genomen van Frans op de Beek als lid van het team. Het ITS RWS Team heeft Ronald Adams, Antoine de Kort en Kai Feldkamp mogen verwelkomen als nieuw lid. Met Kai is tevens ook een nauwere samenwerking met de Smart Mobility Board opgezet.

